

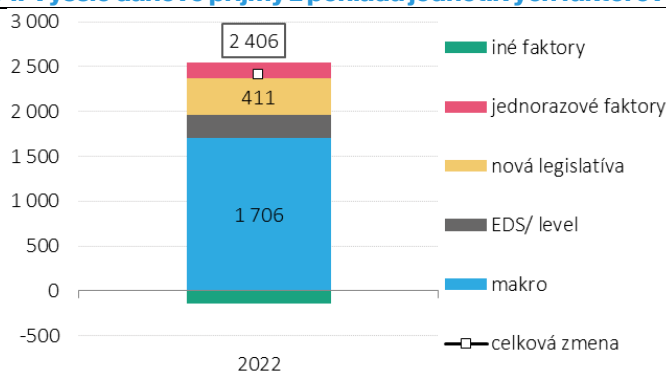
29. február 2024

Vyhodnotenie daňovej prognózy na rok 2022

Kolektív IFP

Skutočné daňovo-odvodové príjmy verejnej správy za rok 2022 boli oproti odhadu Výboru pre daňové prognózy (ďalej len Výbor) o 2,4 mld. eur vyššie (7,3 % odhadovaných príjmov). Za vyššími príjmami je najmä podcenenie makroekonomického vývoja. Prognózy boli tvorené počas prebiehajúcej covid krízy a nebolo jasné, ako rýchlo sa ekonomika vráti do stavu spred roka 2020. K vyššiemu výnosu daní prispeli aj legislatívne zmeny, predovšetkým zavedenie novej dane, tzv. solidárneho príspevku z činností v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií.

Graf 1: Vyššie daňové príjmy z pohľadu jednotlivých faktorov (v %)

Zdroj: IFP

Daňové príjmy verejnej správy na rok 2022 boli prognózované vo výške 32,8 mld. eur. Skutočná hodnota 35,2 mld. eur (32,1 % HDP) znamená oproti odhadu nárast o 2,4 mld. eur (Tabuľka 1). Podľa predbežného hodnotenia zverejneného v júli 2023¹ bola odchýlka 2,2 mld. eur (6,6 % odhadovaných príjmov). Najvyšší nominálny nárast oproti odhadu zaznamenala korporátna daň (+708 mil. eur), ktorá pokračovala v silnom medziročnom raste aj v roku 2022. Percentuálne najsilnejší rast bol zaznamenaný pri DPFO z podnikania.

Tabuľka 1: Odhad daňových príjmov a skutočnosť za rok 2022 (ESA2010, mil. eur)

	Odhad Výboru (september 2021)	Skutočnosť	Rozdiel (mil. eur)	Rozdiel (v %)
DPFO zo závislej činnosti	3 907	3 968	61	1,6
DPFO z podnikania	106	158	53	49,9
DPPO	3 211	3 919	708	22,0
Zrážková daň	290	315	24	8,4
DPH	7 989	8 441	452	5,7
Spotrebné dane	2 497	2 531	34	1,3
Solidárny príspevok	0	520	520	-
Ostatné dane*	1 191	1 213	22	1,8
Sociálna poisťovňa	9 083	9 467	384	4,2
Zdravotné poisťovne	4 557	4 707	150	3,3
Spolu	32 831	35 237	2 406	7,3

¹ <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/komentare/komentare-z-roku-2023/13-vyhodnotenie-prognozy-prijmov-vydavkov-za-rok-2022-jul-2023.html>

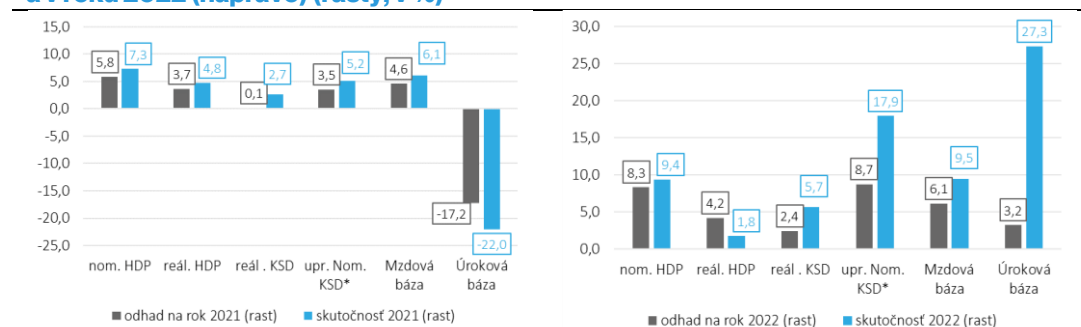
% HDP (skutočnosť 2020)	29,9%	32,1%	2,2 p.b.	-
--------------------------------	--------------	--------------	-----------------	----------

*osobitný odvod z podnikania v regulovaných odvetviach, poplatky RTVS, dane z medzinárodného obchodu, miestne dane a ďalšie

Zdroj: IFP

Makroekonomický vývoj prispel k zvýšenému výnosu 1,7 mld. eur. Skutočnosť za rok 2021, ktorá nebola v čase tvorby prognózy ešte známa, dopadla nad očakávania lepšie. Vplyvom vysokej inflácie výrazne rástli všetky nominálne ukazovatele aj v roku 2022. Najväčšie rozdiely sú pri nominálnej spotrebe domácností, čo sa pretavilo do vyššieho príjmu DPH, a pri raste mzdovej bázy, čo zvýšilo príjmy z daní a odvodov z práce. Po dlhoročných poklesoch úrokovej miery nastal v roku 2022 zvrät a úroky začali výrazne rásť. To sa čiastočne premietlo aj do vyššieho výnosu zrážkovej dane.

Graf 2: Porovnanie odhadov a skutočností vybraných makrobáz v roku 2021 (naľavo) a v roku 2022 (napravo) (rasty, v %)

* vrátane vlád. medzispotreby a investícií

Zdroj: IFP

Efektívna daňová sadzba zvýšila príjmy o 0,3 mld. Eur, avšak pri väčšine daní došlo k poklesu EDS. Silný rast nominálnych makroekonomických ukazovateľov sa teda nepremietol v plnej miere do vyšších výnosov daní. Opačný prípad je korporátna daň, ktorej vysoká EDS plne kompenzovala všetky výpadky z ostatných daní. Výnos dane vzrástol medziročne o 11 %, čo presiahlo rast makroekonomickej bázy. Bázou pre túto daň je nominálne HDP bez kompenzácií, ktoré bolo tlmené silným rastom miezd.

Legislatívne opatrenia, ktoré už boli zahrnuté v prognóze, boli podhodnotené o 33 mil. eur, najmä vplyvom postupného zvyšovania sadzieb do II. piliera. Nová legislatíva, ktorá nebola zapracovaná do prognóz, priniesla dodatočných 411 mil. eur. Najväčší prínos malo zavedenie Solidárneho príspevku (detailné informácie sú v Tabuľke 2).

Tabuľka 2: Vplyv legislatívy zahrnutej v rozpočte a novej legislatívy (ESA2010, mil. eur)

	Odhad	Skutočnosť	Rozdiel
Legislatíva zapracovaná v prognóze	-36	-69	-33
Postupné navýšovanie sadzby do II. piliera	-244	-268	-25
Zvýšenie spotrebnej dane z tabakových výrobkov	199	196	-3
odpočet daňovej straty mikropodniky bez ombedzenia počas 5 rokov (od 2021)	-4	-4	0
Odklady sociálnych odvodov v súvislosti s covid-krízou	13	8	-6
Nová legislatíva (nezapracovaná v prognóze)	0	431	431
Solidárny príspevok z činností v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií	0	411	411
Zníženie superodpočtu na vedu a výskum z 200% na 100%	0	23	23
Zvýšenie sadzieb daní z nehnuteľností podľa VZN od 2022	0	4	4
Zmena poplatkov za uloženie stavebného odpadu na skládku	0	1	1
Superodpočet na priemysel 4.0	0	-8	-8
Celkové legislatívne vplyvy	-36	362	398

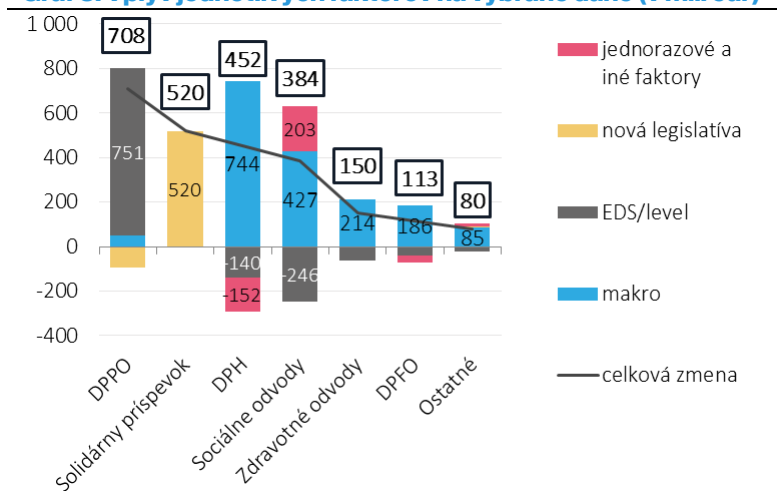
Zdroj: IFP

Z jednorazových a ostatých faktorov sú zvýšené príjmy zo sociálnych odvodov z dôvodu oddĺženia nemocníc (cca 200 mil.) a zníženie výnosu z DPH (-158 mil.) zapríčinené predovšetkým nižším než predpokladaným čerpaním prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti. Výnos DPFO zo závislej činnosti bol metodickou zmenou znížený o 32 mil. Ide o zdanenie jednorazového príspevku lekárom z prelomu rokov 2022 a 2023. Z pohľadu ekonomickej aktivity sa tento príspevok viaže na ďalšie roky (2023-2025), a preto aj výnos dane je rozdelený akruálne do nasledujúcich rokov.

Analýza vplyvov podľa daní

Väčšina daní dosiahla vyššie výnosy ako sa prognózovalo. Najväčšie rozdiely boli pri korporátnej dani, DPH a pri daniach a odvodoch naviazaných na trh práce. (Graf 3).

Graf 3: Vplyv jednotlivých faktorov na vybrané dane (v mil. eur)

Zdroj: IFP

Výnos **dane z príjmov právnických osôb** je vyšší o 708 mil. eur než sa predpokladalo. Už v predbežnom hodnotení v júli 2023 sa očakával vysoký nárast pri korporátnej dani, ale finálne údaje boli ešte vyššie. Pri prognóze sa predpokladalo, že silný rast dane v roku 2021 sa nezopakuje a nástup energetickej a inflačnej krízy bude mať za následok spomalenie ziskovosti firiem v roku 2022. Taktiež existovalo riziko, ako budú firmy schopné preniesť zvýšené náklady do cien po niekoľkých ťažkých rokoch pandémie. Podobne ako v roku 2021, tak aj v 2022 zvyšuje výnos firemnej dane rast ziskovosti v najsilnejších sektoroch, hlavne pri priemysle, maloobchode a financiách, ale darilo sa aj ostatným sektorom.

Za vyšším výnosom z **DPH** o 452 mil. eur je predovšetkým vyššia nominálna spotreba domácností. Skutočný výnos však mierne zaostával za makroekonomickým rastom, čo spôsobilo mierne nižšiu efektívnu daňovú sadzbu, ktorá poklesla po pandémii. Negatívne na výnos dane pôsobilo najmä čerpanie prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti.

Výnos **daní a odvodov z práce** bol výrazne lepší ako pôvodné očakávania. Za vyššími výnosmi je najmä makroekonomický vývoj v prvom polroku. Nominálne mzdy rástli o takmer 8 % a zamestnanosť bola taktiež vyššia ako očakávania. Vyšší výnos sociálnych odvodov bol zapríčinený aj oddĺžením nemocníc. Výnos DPFO bol znížený o jednorazovú odmenu pre lekárov, ktorá bola vyplatená na prelome rokov 2022 a 2023.²

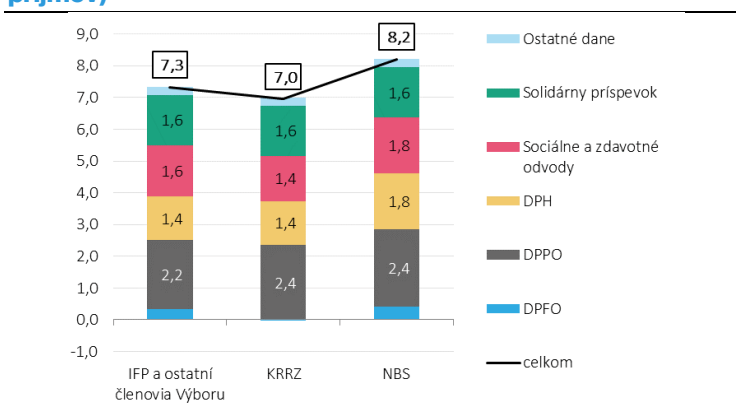
² Táto odmena je podľa ESA metodiky rozložená do obdobia troch rokov, na ktoré sa odmena časovo viaže.

Hodnotenie prognózy

IFP každoročne hodnotí v súlade so štatútom presnosť prognózy, z ktorej vychádzal schválený rozpočet verejnej správy. Odhad bol posúdený všetkými členmi Výboru ako realistický. Odchýlka je na úrovni 7,3 % odhadovaných príjmov.

Zároveň sa hodnotia aj prognózy jednotlivých členov Výboru. Väčšina členov Výboru sa plne stotožnila s odhadom IFP. Vlastnú prognózu prezentovala len KRRZ a NBS. Vyhodnotenie prognózy jednotlivých členov Výboru je prezentované v Grafe 4.

Graf 4: Hodnotenie odchýlky prognóz členov Výboru – príspevky vybraných daní k odchýlke (v % odhadovaných príjmov)³

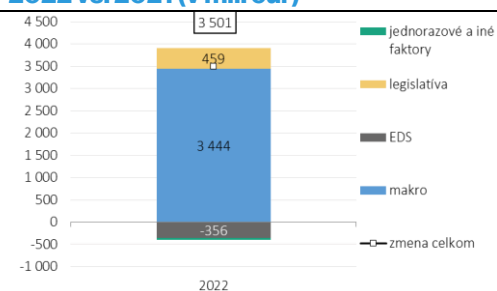

Zdroj: IFP

Medziročné porovnanie výnosov daní a odvodov (2022 vs. 2021)

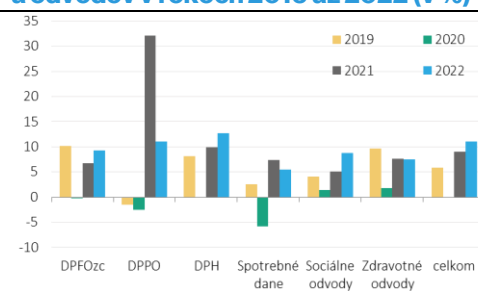
Medziročné príjmy z daní a odvodov vzrástli v roku 2022 o 3,5 mld. eur (11,0 %) (Graf 5). Ide o najväčší nominálny aj percentuálny rast za posledných 9 rokov. Za nárastom rast je najmä vysoký rast nominálnych makroekonomických ukazovateľov vplyvom inflácie a taktiež legislatíva v podobe zavedenia solidárneho príspevku. Efektívne daňové sadzby mierne medziročne klesli, pretože medziročné rasty daní a odvodov nekopirovali v plnej miere rast makrozákladní. Nárast výnosov daní je viditeľný pri všetkých daniach. Pri korporátnej dani však nie je taký značný ako minulý rok z dôvodu rekordného rastu v roku 2021 (Graf 6).

Graf 5: Rast daňovo-odvodových príjmov, 2022 vs. 2021 (v mil. eur)

Zdroj: IFP

Graf 6: Porovnanie rastov vybraných daní a odvodov v rokoch 2019 až 2022 (v %)

Zdroj: IFP

Zdrojové údaje sú dostupné na [UloziskoIFP](#)

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

³ Kladná odchýlka znamená, že prognóza podhodnotila skutočnosť.